

OBSAH

Předmluva	7
1 Úvod do problematiky	9
2 Terminologie a projevy v oblasti poruch aktivity	10
2.1 Symptomatologie poruch aktivity	11
2.1.1 Symptomatologie ADHD/ADD	11
2.1.2 Symptomatologie LMD	11
2.1.3 Obecné zásady při diagnostice poruch aktivity/ADHD/ADD	14
2.2 Příčiny poruch aktivity (H+/H-)	16
2.2.1 Přítomnost nežádoucích pomalých frekvencí	16
2.2.2 Snížené prokrvení mozkové tkáně	20
2.2.3 Deficity anatomie a funkce mozkové tkáně	20
2.2.4 Narušení funkce přenašečů signálů mezi neurony	21
2.3 Výskyt příznaků poruch aktivity během ontogenetického vývoje	21
2.4 Hyperaktivita	28
2.5 Hypoaktivita	29
2.6 Konkrétní specifikace projevů hyperaktivity a hypoaktivity v jednotlivých oblastech	31
2.6.1 Sociální vztahy s vrstevníky	31
2.6.2 Sociální vztahy s učiteli	35
2.7 Komunikace	43
2.8 Emocionalita	44
2.9 Výkonnostní a únavová křivka	44
2.10 Kognitivní oblast	45
2.10.1 Paměť, výkonové procesy a další kognitivní schopnosti	47
3 Pedagogická diagnostika	49
3.1 Pedagogická diagnostika a individuální přístup	49
3.2 Fáze pedagogické diagnostiky	53
3.3 Typy diagnostických postupů	54
3.4 Stanovení diagnózy v procesu pedagogické diagnostiky	55
3.5 Východiska diagnostického procesu	55
3.6 Metody pedagogické diagnostiky	55
3.6.1 Pozorování	56
3.6.2 Metody explorační	57
3.6.3 Didaktické testy	59
3.6.4 Škály	59
3.6.5 Sémantický diferencál	60
3.6.6 Modelování	60
3.6.7 Rozbor a hodnocení výsledků činnosti	60
3.6.8 Delfská metoda	62

3.6.9 Sociometrické techniky	62
3.6.10 Autodiagnostické metody v práci učitele	67
3.7 Popis konkrétních postupů pro diagnostiku vybraných oblastí	70
3.7.1 Diagnostika specifických obtíží v oblasti poruch aktivity	70
3.7.2 Diagnostika typu chyby	72
3.7.3 Pedagogická diagnostika typu paměti jako východisko pedagogické diagnostiky stylu učení	74
3.7.4 Diagnostika hodnocení a klasifikace žáka	78
4 První pomoc učitele	80
4.1 Komunikace	85
4.2 Balintovské skupiny	87
4.2.1 Průběh Balintovské skupiny	88
4.3 Podpora spolupráce učitel – rodič/učitel – rodič – žák	89
4.3.1 Modely vztahů mezi rodinami/rodiči a školami/učiteli	89
4.4 Posílení role třídního učitele	93
4.5 Spolupráce na řešení problému s odbornými pracovišti	94
4.5.1 Videotrénink interakcí	94
4.5.2 Střediska pro děti a mládež, nízkoprahová zařízení, komunitní centra, centra pro rozvoj osobnosti	94
4.6 Návrhy konkrétních technik/her pro učitele při edukaci dětí s poruchami aktivity	99
4.6.1 Relaxační hry	99
4.6.2 Aktivizační hry	102
4.6.3 Cvičení pro podporu pozornosti	105
4.6.4 Cvičení zaměřené na prožitky a emoce	106
4.7 Techniky pro korekci postojů učitele vycházející z pečlivé autodiagnostiky	113
4.8 Pomůcky pro práci s hyperaktivními / hypoaktivními dětmi	114
4.8.1 Terapeutická trampolína	115
4.8.2 Balanční míč	115
4.8.3 Balanční deska	115
4.8.4 Žízalice (Drahoňovská)	115
4.9 Programy pro učitele v rámci prevence syndromu vyhoření s ohledem na vysokou náročnost práce s dětmi s poruchami aktivity	116
4.9.1 Wellness programy	118
4.9.2 KUKUČ	119
4.10 Shrnutí – doporučení pro učitele, jak pracovat s dětmi s poruchami aktivity	120
5 První pomoc rodiče	122
5.1 Úprava režimu dne – režimová opatření	125
5.1.1 Dodržování stanovených pravidel	126
5.1.2 Obsah režimových opatření	127
5.1.3 Volba vhodného způsobu výuky a režimová opatření	129
5.1.4 Respektování obtíží dítěte	134
5.1.5 Budování pozitivní atmosféry v rodině	134
5.1.6 Vstřícná, pozitivní a respektující komunikace	136

5.1.7	Chyby v komunikaci	141
5.2	Zdravá výživa jako součást péče o dítě s poruchami aktivity	142
5.2.1	Vitamíny	143
5.2.2	Esenciální mastné kyseliny	144
5.2.3	Minerály	144
5.2.4	Potravinové doplňky	145
5.2.5	Jídelníček pro povzbuzení mozku	147
5.3	Farmakologická léčba	149
5.3.1	Klasická psychofarmakologická léčba	149
5.4	Terapeutické přístupy	150
5.4.1	Individuální kognitivně-behaviorální terapie	150
5.4.2	Skupinová kognitivně-behaviorální psychoterapie	150
5.4.3	Psychoanalytická psychoterapie	151
5.4.4	Rodinná terapie	151
5.4.5	Psychomotorická terapie (Kinezioterapie)	153
5.5	Zooterapie	156
5.5.1	Hipoterapie	157
5.5.2	Canisterapie	157
5.5.3	Felinoterapie	158
5.6	Videotrénink interakcí v rodině	160
5.7	Vedení deníku	160
5.8	EEG biofeedback	162
5.9	Relaxace pro rodiče	164
5.9.1	Náročná cesta k navození duševního klidu	164
5.9.2	Technika odreagování	166
5.9.3	Odstup od problému	167
5.9.4	Konkrétní druhy relaxace pro rodiče	167
Závěr	170	
Summary	170	
Literatura	172	
Slovníček pojmů	183	
Jmenný rejstřík	186	
Věcný rejstřík	188	